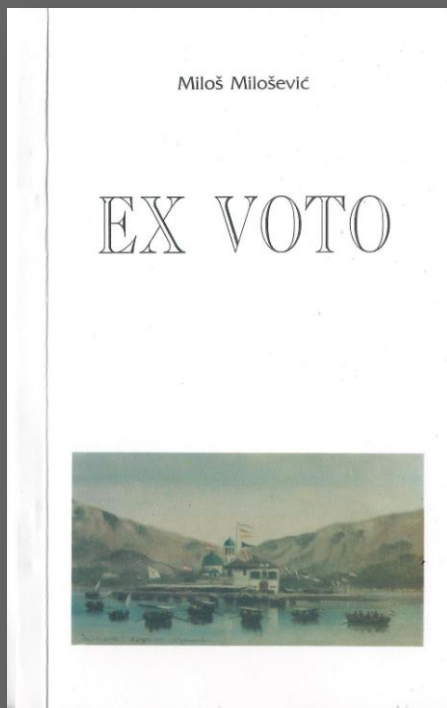

Hrvatsko pjesništvo Boke Kotorske
DIGITALNA ANTOLOGIJA

Miloš Milošević - EX VOTO

Biblioteka:
„Gospa od Škrpjela" — 1

Autor:
Miloš Milošević
EX VOTO

Izdavač
„Gospa od Škrpjela" - Perast

Za izciavača:
Don Srećko Majić

Recenzenti:
Dr Gracijela Čulić
Prof. Antun Sala

DTP:
„TRICEN" - Kotor

CIP — Katalogizacija u publikaciji
Centralna narodna biblioteka Republike Crne
Gore „Durcle Crnojević", Cetinje

886.1/.2-1

Milošević, Miloš

EX VOTO/Miloš Mijošević.-
Perast: Gospa od Škrpjela, 1995 (Cetinje:
Cicero).- 56 str.: 20 crn.- (Biblioteka Gospa od
Škrpjela)

Tiraž 700.- Bilješka o autoru: str

EX VOTO

Perast, 1995.

PREDGOVOR

Svetište pomoraca Gospa od Škrpjela, od samog nastanka, privlačilo je mnoge hodočasnike. Izazivalo je, sigurno, kod njih raznovrsne misli i doživljaje, od estetskih do religioznih.

Svojom osebnjuošću obogaćivalo je mnoge čiji se doživljaji nisu izražavali na vanjski način, nego su ostajali duboko skriveni u njihovoj duši.

Ali znatan je i broj onih, koji su kristalizirali svoja osjećanja u poklanjanju votivne ploče, slici, pjesmi, ili nekom drugom materijalnom daru. Moj prethodnik, don Gracija Brajković, pomišljao je o mogućnosti izlaganja većeg broja slika i pjesama, koje su se tokom decenija, pa i stoljeća, poklanjale kao materijalni znak nekog dragocjenog doživljaja i zahvalnosti.

Autor zbirke ovih duhovnih pjesama, koja je pred vama, također je jedan od onih koji je prije više decenija poklonio tri pjesme posvećene Gospi od Škrpjela. All on je i tokom cijelog života bilježio stihove duhovnog i drugog karaktera, kao dragocjena sjećanja koja nije želio zaboraviti, kao značajne doživljaje iz svog života, koji su postajali dio njegove ličnosti.

Iako u ovoj zbirci nema tematskih podjela, ipak mogu se uočiti tri krupnija plana autorovih

poetskih interesa. Jedan je vezan za određene sakralne objekte, ili umjetnička djela, koja izazivaju divljenje i potrebu da se poetski dožive, tražeći uvijek neku intimnu vezu s čovjekovim unutrašnjim svijetom. U drugom planu su meditacije o kompleksnim etičkim i religioznim sadržajima. I najzad, zbirka obuhvaća i neke konkretne događaje lične sudbine autora i njegove obitelji, ali i bližu i dalju povijest i sudbine ljudi. Smatrali smo da izbor iz takvog rukopisa, koji je predložio autor, znači podvlačenje jedne zanimljive komponente njegove ličnosti, budući da se on inače bavi naučnim radom. Ova zbirka pjesama, uglavnom duhovnog karaktera, govori o doživljaju vjere i spiritualnosti uopće, koji nisu samo trenutna zadovoljstva prilikom prisustvovanja nekom obredu ili pred vrhunskim umjetničkim djelima. Ta duhovnost je neka stalna provjera istine i ljepote, koja čovjeka prati trajno i postaje integralni dio života u svim njegovim vedrim i bolnim aspektima. Posebno je značajno da takva duhovnost donosi autoru obilje snage, vedrine i radosti. Zato ova zbirka može pomoći da svaki čitalac, bio vjernik ili ne, doživi jedan primjer proživljavanja duhovnosti kroz stalne izazove stvarnosti, ali ne u konvencionalnom obliku, nego kao lični način života i djelovanja. S tim mislima i željama, uz zahvalnost autoru i suradnicima, predajem i preporučujem Ijubiteljima poezije ovu knjižicu.

Perast, Božić, 1995.

Don Srećko Majić

GOSPA OD ŠKRPJELA

(Don Graciji Brajkoviću)

Život ima svoje zenite i svoja usijanja
i cijeli se čovjek u njima može istopiti.
Ali od jedne do druge luke,
od jednog do drugog otkucaja srca,
razlila se pučina.
Pučina ravnih dana,
sitnih računa, nerazumijevanja i napora, pučina
sumnja, besplodnih razgovora i rada...
Treba zatrpati podmorske uvale,
ispuniti praznine voda,
povući mostove između dva usijanja,
između dva blagdana.
Treba nasipati otočiće
po beskrajnu dana.

Ali kako će se stisnuti rastvorena šaka mora?
Kroz prste se runi bjelutak,
niz mokru kosu klizi pijesak,
a mjehurovi podrugljivo prskaju
i sve više i više
šire krugove sumnje...

Zato nije svakome dato
da zakorači na obalu iznad pjene.
Neko, sklopljenih jedara,
samo motri varljivu sjenku
ispod nijeme površine.
A tužno je ploviti,
mučno je usnuti,
kada na visokim
podmorskim nasipima
još nije izvreo
suhi kamen...

Ipak, u modru stihiju
bacaj,
prosipaj,
razdavaj:
sitan šljunak,
šarene kamenčiće
i teške gromadne blokove!
Jer najzad iznad vala
može da se pomoli i pruži
i uznese put zvijezda,
neizreciva kupola radosti,
boje i pokreta
- na otoku.

C. D. Ribar, Otoci u Boki (XX st.)

PRISUTNOST

Podižeš misao
u svemirske prostore, koji
jedino rastapaju apsurd
postojanja
i spašavaju
od otrovnih gljiva
svakidašnjice.

Oslobadaš milosrdno
briga o ništavnim uspjesima
i neuspjesima,
o mučnim poređenjima
i osvetoljubivim mržnjama
prema čovjeku,
tako krhkom
od bahatosti.

Zadržavaš mi ruku da ne
posegnem
za plitkim zadovoljstvima,
darujući mi
raskošne vedrine.
Poslije neizbježnih tuga
brzo mi otvaraš sunčana
praskozorja smirenja i
nade.

A kroz sve radosti i boli bruji
u zenitima
zaglušna zvonjava
čudesnog jedinstva
života i smrti
i sigurne prisutnosti
Tvoje.

KATEDRALA

(Don Graciji Ivanoviću)

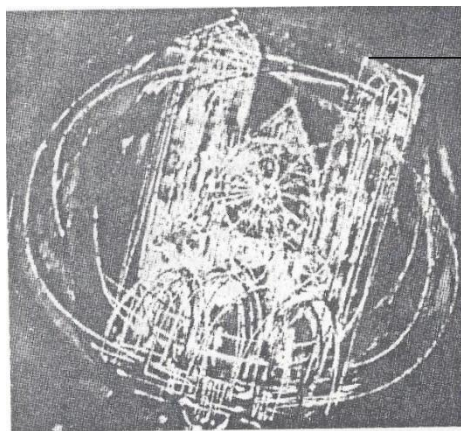
U stegnutoj šaci
kamena i mora
rascvjetana si
grudva krasa
na suncu.
San o smirenju
ustreptalih stihija.

Razaznaju ti se ožiljci na tijelu
od surovog kucanja zemljinog bila,
kada su zvonici padali ničice.
Razmiještani su uskomešani tesanici
trošni od trajanja.

Život je neprestano pred tobom tekao,
sudske toge poigravale na vjetru,
a pravda dijelila ispod trijema.
Kolo mornara te ispreplitalo,
vino presipalo o svečevoj proslavi,
pucanj i pjesma miješali se
s akordima orgulja.
Ti si
u svečanom ornatu
smireno čuvala
povelje, relikvije
i platna.

Samo likovi
u srebru i kamenu
i danas donose
živi dah prošlosti.
Plemići, građani,
zanatlije
zamiro pred nama
u procesijama.

Okamenjena legenda
ciborija
visoko je uznijeta,
kao napeti luk zanosa
i nepresušnih bolova
čovjeka.

M. Maskdrell, Sv. Tripun (detalj, XX st.)

BLAŽENSTVA

GOVOR NA GORI (Mt. 5)

Blago siromašnima, duhom:
njihovo je kraljevstvo
nebesko.

Blago ožalošćenima:
oni će se utješiti.

Blago krotkima:
oni će baštiniti zemlju.

Blago gladnima i žednima
pravednosti:
oni će se nasititi.

Blago milosrdnima:
oni će zadobiti
milosrde.

Blago čistima, srcem:
oni će Boga gledati

Blago mirotvorcima
oni će se sinovima Božjim
zvati.

Blago progonjenima
zbog pravednosti:
njihovo je kraljevstvo
nebesko.

GOVOR POD GOROM

Blago bogatima, duhom
opterećenim sticanjem:
njihovo je kraljevstvo
zemaljsko.

Blago utonulim u rasonode:
žalosti bližnjega
ni primijetiti neće.

Blago nasilnicima:
birane posjede
grabiti će sami.

Blago nepravednima:
plodove zemaljske
obilno će žeti.

Blago nemilosrdnicima:
oni milosrdem
ne opterećuju duše.

Blago nečistima, srcem:
samo zemaljsko vide.

Blago sijačima nemira:
oni će se sinovima Mržnje
zvati.

Blago proslavljenima
zbog nepravde:
njihovo je kraljevstvo
zemaljsko.

BUDNA NEKROPOLA

(Otok sv. Dorda - staro groblje Perasta)

Kako mirno usnuti
poslije bijega, lutanja
i kasnog povratka?
Zar ostati vječno sapet
kada odstupnice nema,
a žurbe života zgasnu?

Ima jedno mjesto
gdje ni smrt ne sustaje.
More
bez prestanka njiše grobove
svojim nemirom.
I glača
neprocjenjiv biser
zadnjeg putovanja:
odavde
do vječnosti!

Odasvud iz mraka
život se kreće i gori.
Meduze i račići
raznose svijetleće mrlje.
Ribe neumorno dižu i spuštaju
ogledala blistavih oklopa.
Školjka otoka
napetih jedara
plovi u beskraj
obasjane noći.

Na dah, na dodir
vrisak svjetla
u tri Mliječna puta
prelama ozareno more.
I trajno osvjetljava
plod školjke
budne nekropole.

GDJE?

Gdje bi drugo mogao biti
u svemiru,
ako ne izvireš stalno
i u meni?

Gejzir
nadrazumskih slutnji,
nedostižne sreće
samo Tvoje,
samo naše,
Bože!

SANTA MARIA DELLA SALUTE

*„gde svih vremena razlike
čute
Santa Maria della Salute“
L. Kostić*

Mramor je danas prekrio
kraste,
miris novih proljeća nadjačao
zadah gnoja,
a svemoćni zaborav
ispunio glave.
Ali ni blistava bjelina,
ni razigrani oblici
širokih kupola i kitnjastih ukrasa
ne zaklanjaju
istinu života.

Nastajala si
nad široko otvorenim
krečnim grobnicama.
Kada su bol i smrt
pogasili
sva svjetla
i sasjekli do korjena
sve ravnoteže.

Preostalo je
samo golo održanje
i užas postojanja.
Okuženi čovjek je na koljenima
izvikivao
vrisak o zdravlju.
A u zenicama ljuljao
tvoju mramornu siluetu
nade.

Gdje je istina
na velikom klatnu života?
Da li u davno usahlom
i ustreptalom pogledu
na smrt osuđenog,
ili ravnodušnoj šetnji
savremenog turista?
U teretu boli i smrti,
ili u površnosti
obilja i taštine?

Ko će sklopiti
dvije ljuske života
i sačuvati sjemenku
ravnoteže?
Ko neće potonuti
u užasima muke,
ili se izgubiti
u pjenu zadovoljstva?

BESKRAJ

Otkuda beskraj u duši
kad se sve rastvara
u prašinu smrti
- bez milosti?

Otkuda beskraj u glavi
kad je svemir izdijeljen
na međe i granice
zvjezdanih gradova?

Otkuda beskraj u sluhu,
kad su sva treperenja,
eto,
sve tiša i tiša..?

NOTRE-DAME U ROUENU

Pjena si bačena put neba
sa rubova svih mora.
Skamenjen si oblik
žednih uzleta misli.
Kroz mreže nezadrživih uspona
prozire se nebo,
a tvoj divovski lik
bestjelesan.

Na prozračnom skeletu
zanosa i askeze
iznenada presrijeću
kamene
nakaze.

One urliču zaglušno
o rugobi
i strahu.

Kada na bijeloj odjeći
čistih uzleta
ne bi bilo
tame,
tvoj lik mi ne bi značio
potresnu stvarnost
života.

MOJ HORACIJE...

Shakespearu u čast

Tvoj široki i neuzdržani grohot
stalno odjekuje, Williame!
A onaj prodirni, olovni pogled,
koji je kroz krpe, plašt i krzno
dosizao do korijena bića,
ne zastaje ni pred sintetičkim vlaknom
modernog sakoa.
Pred našim vremenom,
kada se himne pjevaju
jedinorođenom porodu
boga Mnogopamćenja
i učene boginje Enciklopedije.
Divne boginje sa kosom
punom korijandola
činjenica.
Nije više potrebno gubiti vrijeme
u hamletovskim krizama i mučnim saznanjima,
nije potrebno dugo sazrijevati
u toplom sretanju čovjeka i svijeta,
niti puštati duboko korijenje
pa da se tek onda počnu upijati
pravi sokovi postojanja...
Vino života je istočeno.
Ne treba poniranja - nego samo kretanja,
ne treba strpljenja — nego samo trčanja,
ne treba teško stečenih ravnoteža...
Dovoljan je magnetofon o zapučku,
prezir i dobar san,
obilje gotovih činjenica,
začin frazeologije
i sitniš citata.
A ako sve to ne posjeduješ
kopile bićeš doba svoga...

Zato dođite svi
i tamjan saspite
pred novim simbolima:
kartoteka, ljepila isječaka,
povlačenja, mjerenja, računanja
i neukrotivih listanja...
Jer ako to sve ne činite
kopilad bićete doba svoga.

Ali nova idolatrija traži novu askezu.
Ne s očima uprtim u sebe,
nego put bezdrvnih, štampanih stranica,
laboratorijskih epruveta
ili televizijskih ekrana...
Traži isposnička noćna bdijenja
sa jakim dioptrijama napora...
I već nepregledna vojska
uporno i sigurno nastupa...
Vojska otmjenih znalaca
sa histerijom samodopadanja,
Einkindersistemom
i pakosnim izrazom.
Ako takvi niste,
kopilad bićete doba svoga.

Zaista dobro je znati zanat,
ta to je „metier“ i „business“...
Pa ipak, moj Horacijе,
ima mnogo stvari
na nebu i na zemlji
o kojima tvoja mudrost
i ne sanja...

KOTORSKI CIBORIJ

(Don Niku Lukoviću)

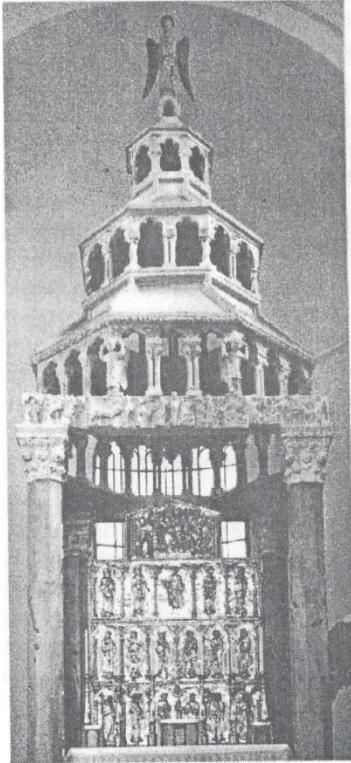
Izranjaš iz tame.
Otimaš se tromom svodu.
Visoko pružaš mišićave ruke
zasvođenih dlanova,
iznad uzbuđljivog susreta
kamena i srebra.

Prsti svijaju obline lukova,
venama teku vijenci loze,
a razigrano kolo oblika i likova
sve se hitrije kreće,
penje i tanji
po ramenima oktogona.

Oči apostola nemirno svjetlucaju
uzbudeni vrelinom svjetla,
koje se u blještavim namazima sunca
ili istanjenim trakama kandila,
neprestano izliva na pozlati.
To ih napaja, muči,
nemirno nabira njihove habite,
drži suspregla daha
i ne pušta da zadrijemaju.

Sa kamenog friza
gledaju nas djeca i dvorjani,
trgovci i bolesnici.
Konji nemirno hržu
dok prolaze naoružani vojnici.
Kao prva mjesečeva mijena
svio se blijedi lik
onesviješćene kraljevine.

A Dijete,
koje je savladalo Bolest i Strah,
posvuda okreće bezazleni pogled
i pruža
svoju veliku kamenu ruku
smirenja.

Katedrala Sv. Tripuna, ciborij (XIV st.)

APSO LUTNO

Ponornica si
i ne znam gdje su
izvori i pritoke.
Pojavljuješ se izobilno,
prkosno, naglo
i plaviš sve predjele biČa
svježim vodama.

U ogledalu tvoga vala,
naziru se dubinske
Istine.

Neokrnjene
nagodbama dnevnog života,
nezamućene
strastima, znojem i krvlju
prolaznosti.

Začas iščeznu
i ostavljaju nas
na ispucanoj zemlji
suhoj od prepirki,
truda i ravnodušnosti...

Onda opet šiknu
Istine,
bez učenih privida,
ono,
za čim jedino čeznemo.
Jedino naše, a nikad dosegnuto,
jedva dodirnuto, a nikad usvojeno,
Apsolutno.

OTPORI

Povodom restauracije
„Dobrotske Bogorodice“ Giovanni Bellinija

Sve umire,
i kamen i kreč i drvo
rune se u vlažnoj paučini.
Pokrov raspadanja
lagano
prekriva stvari.
Prah,
vitak i svemoćan,
dubi nevidljivim česticama
i drobi svijet.

Zar da se opru
krhki namazi boje,
zasuti lavinama pepela,
lomljeni čekićem trajanja,
trovani
gljivicama smrti?
Lagano dogorijevaju svjetla,
a ustajala memla
gasi oči života.

Ipak,
u zapretnoj vatri
tinja žar
crvenih, zlatnih i modrih
namaza,
a ispod mosta u zamućenoj vodi,
labudovi i račići čekaju
zamahe vjetra.

Njegov pobjedni pohod
budi utonula svjetla,

a drevni lik Madone
opet korača,
dok smirenom rukom
nabira
svježu bjelinu
poveza.

G. Bellini, „Dobrotska Madona“ (XV st.)

MLIN

Noći pišu - jutra brišu,
u neprestanom bunilu
vodopada.
Kada se budimo
nešto smo u snu izgubili,
a nešto dobili..
Ko smo sada?

Život surovo protiče,
užas promjena melje
i hara u nama,
sa stotinu varljivih
pritoka
krvi i duha.

Sedam puta dnevno
nadovezujemo
prekinute niti.
Koliko se istina
rasulo u nama
i oko nas,
a koliko neistina
ispreplelo?

Zar ima vrline
bez kapi grijeha,
a grijeha,
bez zrna vrline
u strašnom mlinu
života?

BAROKNA MIRENJA

*„U molitvach tvoiech
Spomeni se i od mene gresnica
Tripo Cocoglia pitur - molim“
(Kokoljin zapis na fresci u Perastu, oko 1680. g.)*

Svako vrijeme ima svoje boje,
ali njega zasljepljuju
one prijeteče
sa baroknog platna
istorije:
jarke - do metka i bodeža,
surove - do oluje i pirata
i guste - do tame umiranja.

Onda se sav predaje
svemiru slikanih vizija.
Neugašena žed
za mekanim prelivima
i čistim radostima
razgorjela je slutnje
o nadzemaljskom.

Ali i tamo su morali prodrijeti
isprepletene ruke
i ukočeni prsti.
Užas i strast
iz očiju savremenika.
U proročkim nadahnućima
pod Duhovskim jezicima
ili nad usnulom Marijom
nadvili su se opori stavovi
i svjetlucaju vatre.

Pa ipak,
umjesto poruke
o strahu i prokletstvu,
praštao je nemilosrdnim danima.
I ostavio
svjedočanstvo mirenja:
krvi i umjetnosti;
materinstva i čistoće.

A razigrana djeca
razletjela se
po svim raskršćima,
da nas presreću
zagrljajima blagosti.
Košarama cvijeća
pune topovske cijevi
i brižno prekrivaju
čelik puške.
Dok smireno bruje
laute i viole.

Usamljen i ćutljiv,
sa paletom u rukama,
tetura pa jedrenjacima
i s mukom hvata zahuktali korak
ratnika.

T. Kokolja, Zagrljeni anđeli (XVII st.)

VJETAR NAD BOKOM

Brodiš ko uvijek, gusaru stari,
galijom lakom, punih jedara.
Nenadno, divlje upravljáš pramac
kroz uske staze Zaliva stara.

Barjakom mašeš put brda gore,
za svakim kršem ratnik te čeka..
Podzemna, moćna, prijeteći
tamna, nadošla silno - bujica
neka.

Gvozdeni štit je preko grudi,
kaciga crna od oblaka smole,
pletenu bič u šaci tvrdoj
duša puna pobjedna slavlja...
- Ratnici vjetra jurnuše dole!

Moćna fanfara zaglušno ječi,
timpani, bojni bubnjari kiše,
suludo, jetko, bućno bruje!
Baš sad se sudara tupo
ratnički oklop tvrdi
da raskine i skrha
prkosne zidine ove;
drugi se nemoćna drobi
i krto, slornljeno zveči...
Ti gordi bedemi novi!

Oblaci plešu bez ritma
tamne, stravične igre..
Raspeta stabla se lome..

O jutru ponosa svoga
zgrbljeni čempres snije!
Dok iznad svega toga
hromatski pijev violina
podrugljivo se smije...

Kako je samrtno hladno!
Koliko stravičnog mraka,
zime, kočenja, muka,
u tom golemom vjetru!

A ipak, koliko snage,
mladosti, svježine, zraka!
Jer on je životni nemir,
čišćenje tjeskobnih slutnji,
opojna, iskonska sila,-
on vječan je ko svemir!

N. D'Este, Zavjetna slika (detalj, XIX st.)

IN DULCI JUBILO

Korali i fuge J. S. Bacha

U tvom šaputanju
- voda iz kamena
po bjelucima
misli.
Rune se, klize
u beskraj.

U tvom urnebesu
- rastopljene boje
kaplju,
dok barjak treperi
na vjetru.
Ko će se oprijeti
zvuku
u pohode?

On sada
svodove nosi!
Ušančen kamen
tanji se,
mekša,
mjesto prepušta
stupovima
kontrapunkta.

Dok koral bruji
jedinstvom
rastaču se
oblaci,
a napukli život
zacjeljuje
smislom.

NEMIR LJEPOTE

Gdje si se naselila, ljepoto?
Da li samo u naborima daljina
i odstojanjima iznad ljudske mjere,
a kad ti pristupim na dohvat ruke
otkrivaš hiljade sjenki?

Zato si sigurno prisutna
na visokim osmatračnicama,
u gnijezdu beskraja i stihija,
zasljepljujuća od punine prostora
i svojih naslućenih oblika..

Naročito te razaznajem
kod velikih susreta
golemih oblaka i stabala,
koji vijore
kao nemirni barjaci vječnosti.
Susreta kamena i voda,
koji glačaju sječiva hridi
i kite ih likovima snova..

VJEČNOST

Jednostavno se
ne može voljeti,
ako ljubav nije vječna,
ne može živjeti,
ako život nije vječan,
preko vremena i prostora,
preko smrti.

Nepodnošljivo je
kratko trajati
ako nema Vječnoga
iz kog se nepresušno
život obnavlja.

ŽEĐ

Oprosti,
što sam
bez pravih vrijednosti,
stao između nje i Tebe,
oprosti.

Ona na mene svraća
sve vode svojih izvora,
a zapravo je žedna
Tvog beskraj
i gladna
Tvoje vječnosti.
Ona me vidi lijepa i savršena,
jer su joj snovi prožeti
Tvojim skladom
Ona mi nudi
bezumnu spremnost na žrtve,
okrenute zvijezdama,
ona izgara
od zanosnih plesama odanosti.

Ispuni joj život
mirom i radošću,
jer bujice njena srca,
žubori njenih riječi
i bića,
pripadaju Tebi.

A meni oprosti
što sam
stao između nje i Tebe
i što ne mogu odgovoriti
ponorima njenih želja.
Oprosti Gospodine.

SUBLIMACIJA

Ne vjeruj u nježnost
ni kada hoda na prstima,
jer sažiže i svojim paperjem..
Ne vjeruj,
jer su joj nokti skriveni
u mesu..

Ne vjeruj u nježnost
ni kada izgleda svjetlost,
jer ostaje prigušen požar
koji ostavlja
opekotine.

Pogledaj,
svuda se na stvarima i ljudima
nalaze tragovi
beskrajnih harmonija,
dok se prodori Neizmjernog
rastaču
prejakim stiskom ruke.

Gospode,
spasi nas privida
i neka se
sebični zakon krvi
usklađi sa istinom
zakona Tvoga.

MOLITVA ZA LJUBAV

Ti koji držiš ključeve ljudskih sudbina
darivaš slobode i dopuštaš ropstva:
oslobodi nas ovakve nemilosrdne zavisnosti,
ove otežale premoći tijela,
ove mučne napetosti u dušama...

Oslobodi nas, molimo te,
ne radi otuđivanja
nego u ime nesebične ljubavi
svih duginih boja!

Oslobodi krvotoke
od ugrušaka beznadnih vrtloga,
jer još moramo trajati
na rampi života.

Oslobodi razum kada se mrači u nesanicima,
oslobodi samotne misli od rastapanja,
jer one su na izvorima dobra i zla.

Oslobodi ruke da ne trepere
od stalnog grča i straha,
ispuni vinom naše čupove,
pune ustajale vode.

Omoguči da slobodno radimo
da misao vedro putuje drumovima života,
a blagi se poljubac spušta na ruku,
bez ponora gladi za posjedovanjem.

Da razgovaramo o knjizi, nebu i životu,
gledamo se bistra pogleda,
očiju neosjenčenih
gradonosnim oblacima.

Oslobodi nas, molimo Te,
ne radi otuđenja
nego u ime rascvjetale ljubavi
svih duginih boja..

*Otac uči sina molitvi (detalj ciborija u
katedrali Sv. Tripuna, XIV st.)*

ROĐENJE

(kćerki Jeleni)

Dodi mi, ne boj se!
Donosim za tebe:
legende čudesne i
igre zanosne
i šale vrislave.

Dodi mi, ne boj se!
Jer za život cijeli
tako malo treba.
Jedna pregršt mora
i modri grozd zreli,
malo vedra neba
i zagrljaj vreli;
pa naramak knjiga,
zrno stvaralaštva,
smirenost akorda
i.. korpica briga.

Kada sretneš zamor,
bolest ili mržnju,
ne boj se ni tada!
Nek ih tvoja duša
vjerom u duboko
korjenje života,
vedrinom popleše,
dobrotom izgazi,
prezre i savlada.

Jer ponekad ipak
na tom svijetu biva,
da sazri na suncu
i da se ostvari
ono što se sniva.

KOLLJEVKE

Djetinja riječ u - kavezu ptica,
drhtava, nemirna - rešetke širi..
Svilenom mrmljanje pred san žubori,
djetinji šapat ko lišće treperi.
A pruće slika, igara i snova
čeka da plane i da se razgori..

Maslinjak čudenja, ribnjaci, bašte,
konjanik projaše pod crnom maskom..
Raspusni smijeh i prigušen vrisak,
beskrajna prediva mašte!
Na pragu šapata nemoćno stojim,
na ruci grčevit djetinji stisak.

Isuči, sine, bijelo jutro.
Vrisni mi dobru riječ o sebi!

U mekanom splinu uspaljivanja,
na mostu put čudesnih snivanja,
nastaje jedan čovjek!

METAK

Pazi, sklonimo se,
neko je pucao.
Iznenada.
Ne znam ni odakle ni
zašto...
Ali sigurno
neko će od nas pasti.

    Ti si ranjena, draga,
    ali glavno je
    da te mogu
    nositi dalje.
    Ne znam ni gdje
    ni koliko.
    Ni na koju ćemo
    izvorsku vodu
    isprati
    krvavu ranu.

DRUKČIJE USTREPTALI

Najednom,
iščezavaju sladunjave boje
i vještačka osvjetljenja
i stakiene bašte
i režije mladosti...
Pred nama bol,
ne manja istina od zdravlja
i smrt,
ne manja stvarnost od života...

    Ponovno,
    ali drukčije ustreptali
    gledamo se
    slabi i zaplašeni.
    U grlu visoko
    nabujali vrisak tuge,
    a u ruci
    kriška stare ljubavi.

Doba je da se provjeri
da li je i sada,
utopljena u misteriju patnje,
ljubav jaka kao smrt.

EX VOTO

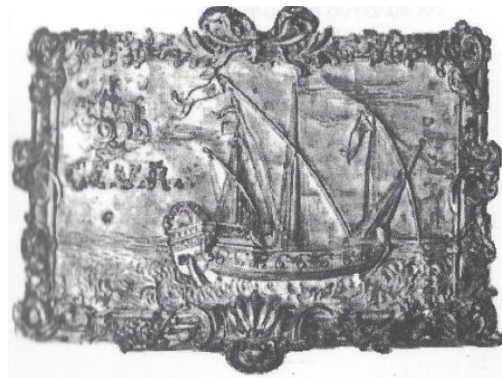
Ko može zadržati urnebesne struje
kada otpočinu udarati u zidove
crvenog korita krvi,
i u nemilosrdnoj potrazi
za novim meandrima
rušiti nasipe?

Ko te i zašto danas razvitlao
olujni južni vjetro?
Ti što bezumno raznosiš
lišće, barjake i kosu...
Ne pređi ljudsku mjeru,
ne išćupaj, ne raznesi:
krovove i krošnje,
arterije, mišiće
i prste,
što trepere,
trepere.

A onda najednom
tišina.
Nijema i tjeskobna.
Ko će sada zaći rukom
u splet prigušenih ritmova,
probuditi zamrzle tokove?
Da se tople struje vrate,
da se grozdovi raspletu,
da se klonula čula pokrenu!

Ko te i zašto danas suspregao,
svirepa tišino zimskog sutona?
Ti što okivaš ledenom rukom
nemir valova i oblaka.
Ne siđi s praga,

ne ukoči, ne daj da se sparūše
latice, koraci,
oči i osmijesi
što sada
tako prijeteći
miruju...

Zavjetna pločica (Ex voto, XVII st.)

KAKO DA IM KAŽEMO

Svima koji su prošli
bez zvijezda na nebu
i nade u srcu,
svima ponižavanima i mučenima,
koji su gorčinu sumnje
i otrovni gas pili,
kako da im kažemo..?

Dok vrisak njihov
razdire nas trajno,
kako da im kažemo
da je sve prošlo,
što je moralo proći,
da su dželati sišli
u vječni mrak
sjećanja na užase..

Da im javimo
da su žrtve bile u pravu,
da su oni bili u pravu!

Kako da još dodamo
da se sve vraća,
jer mali čovjek
iznova otpočinje
svoju uzaludnu istoriju
nasilja i osvete,
bez Boga ljubavi.
Kako da im javimo?

SANCTA SIMPLICITAS

Ideš, prijatelju, uza me
i ne slutiš
da ćeš me uskoro izdati...
Kada se nebesa
nisko spuste,
a plime
ponesu...

Nasilje se poigrava strahovima,
isparenja napajaju glave,
smrt previja ranjenike,
a vatre gutaju
lomače.

Donosiš svoj naramak grančica
iverke, lozove prutiće
bezazlena dušo!
Prihvataš tuđu psovku
bez muke odbira...
Pune su ti uši
njihovih truba,
a oči
neke bolesne sreće.
I tvojim nevinim prilogom
lomača gori.

Sancta simplicitas!

TRAJANJE

Ćelije se mijenjaju
na svim prevojima tijela.
Figure se kotrljaju
po šahovskoj tabli dana.

Zvijer mijene mrvi kao
stoljetna erozija,
ali ništa ne mogu izdati,
a da ne izdam sebe.

Kada bih prestao da budem
ono što jesam,
tražio bih cijelog života,
bolom drumskog lutalice,
sebe u trajanju.

Rastvori mijene,
razveži zavoje,
potraži jezgra,
negdje mora ležati
tvrdi grumen biča,
mora se bjelasati
čvrsta kost trajanja.
Vidjećeš da jedino ona
blista na zapučku
čovještva.

TUGA NEDOSEGNUTNOG

Kako da ti pričam,
kako da mi kažeš
sve glavno
što je proticalo
raskršćima
života?

Priče, zapisi,
ispisi, spisi,
kraja nemaju.
Obilje njino
utapa lako
glavno,
ono glavno..

Kad ne može tako,
nađi onda
tri sjemenke
zrele
i pet riječi
pravih,
s onim glavnim ...

Uzaludno biraš
svu probranu prozu,
uzaludno tražiš
srce u svom stihu ...
Tuga neizmijerna,
a život ostaje
tajna.

STAROST

Ojađen sam, Gospodine,
što si Tvoja blistava prisustva
i divne zanose,
oslonio
na slabašne mreže
nerava,
žlijezda,
krvotoka...

I ovu smrtnu prirodu,
ovo krhko tijelo,
tako kratko osvjetljavao
nadnaravnom ljepotom.

A starosti muke
i trošnost tijela,
pred veliki Susret,
guše sve jače,
skrivaju sve više,
čisti duh Tvoj,
Bože.

PARAFRAZA PSALMA 136

On nam darova birani kutak zemlje
čiste ljepote,
vječna je ljubav Njegova.

On nam daje vedro djetinjstvo
vječna je ljubav Njegova.

On nam rano posija nemir traganja za
velikim životnim tajnama,
vječna je ljubav Njegova.

On nam spriječi da sa širokih osmatračnica
siđemo u sitne obračune,
vječna je ljubav Njegova.

On nas sačuva od banalnih uživanja
vječna je ljubav Njegova.

On nas ojača za istrajnu bračnu ljubav,
vječna je ljubav Njegova.

On nam svjetiljku užeže za tamu rata
i muke mira,
vječna je ljubav Njegova.

On nam sačuva
nedirnuto tijelo i duh
u velikom potresu,
vječna je ljubav Njegova.

On nas podjednako zaštititi
od užasa bijede ili bogatstva,
vječna je ljubav Njegova.

On nam dozvoli veliko mnoštvo
korisnih nevolja,
vječna je ljubav Njegova.

On nas istrgnu iz ralja smrtnih bolesti,
vječna je ljubav Njegova.

On nam duh očisti od mreža laži i podvala,
vječna je ljubav Njegova.

On nas oslobodi od golemih muka
mržnje i osvetoljubivosti,
vječna je ljubav Njegova.

On nam usadi osjećaj mjere
da se ne zgadimo nad slabostima
i ne uznesemo uspjesima našim,
vječna je ljubav Njegova.

On nas ozari vedrinom optimizma
zbog velikog prisustva svoga,
vječna je ljubav Njegova.

MILOŠ MILOŠEVIĆ: „EX VOTO“

(recenzija)

"Ako jezike ćovječje i anđelske govorim, a ljubavi nemam, anda sam kao zvono koje zvoni, ili praporac koji zveči.

I ako imam proroštvo i znam sve tajne i sva znanja... a ljubavi nemam, ništa sam" (Iz Prve poslanice sv. Pavla apostola Korinćanima, gl. 13.)

Proročki odjekuju riječi apostola Pavla, jer u svemu dobrom i plemenitom što je ljudski duh stvorio, od katedrale i otoka, od znaka u kamenu do pjesme, u osnovi je bila ljubav i vjera koji su najplemenitija pokretačka snaga pod ovim jedinim nebom, čije nam zvijezde nagovještavaju beskraja.

Mistične vizure katedrala koje u prolomima svjetla, u oblacima oblikuju kamen i rastaču ga u obrisima života, prigušeni nemiri barokne hromatike i dva peraška otoka kao kameni brodovi zatečeni u plavetnilu i usidreni zauvijek u vlastitu ljepotu i ljudsku vjeru i žrtvu, motivi su i neizmjerne nadahnuće u poetskoj paleti Miloša Miloševića. Jednostavno rečeno, pejsaže Boke, autor pretvara u poeziju.

Ovo poetsko putovanje Bokom uvodi nas u višeslojnost, prepoznatljivih značenja i nadahnutost same suštine bokeljskih motiva, kojima prevazilaze vlastito vrijeme i prostor, i dosežu univerzalno.

Njihova prisutnost traje u mističnoj intuiciji simboličnosti katedrala, u njihovim zvoncima koji su nalik na ruke koje mole milost i praštanje.

Oni se jednako reflektuju u preletu do blistave raskoši Venecije i njene Santa Maria della Salute do svjetlosnih korala i fuga Notre-Dame u Rouenu, do kamene jednostavnosti i osame naše Gospe od Škrpjela.

Izgleda nam da u ovoj poeziji razlike „svih vremena čute“, a da ono bezvremensko i vječno, bez čega ništa ne bi imalo istinskog smisla, jeste vjera i ljubav i ljubav u vjeri.

Stoga misao autora u transpoziciji impresija svojih motiva u riječ i metaforu mistično pulsira između dijaloga i monologa, slutnji apsolutnog u relativnom i oblikuje onu vječnu disonancu u strukturi ljudske drame koncipirane između privida i haosa, istine i smisla.

Ni čovjek, ni ptica, ni brod, ni oblak, ni grom, ni mjesečina ne mogu u ravnodušnosti previdjeti dva paraška otoka.

Zbog toga u poeziji Miloša Miloševića oni simboli svetišta, legende, znamenja velikog ljudskog creda koji implicira i kontinuitet duha i njegovog zemaljskog znaka. Njihova simboličnost nije samo inspiracija, ona se transponuje u misaoni događaj, alegoriju, metaforu i slutnju. Ovim počinje poziv na putovanje kroz duhovni svijet i na njegovu recepciju. Za autora ove poezije to je „čudesno jedinstvo života i smrti“.

Rastvoreno kamenje, hijerarhijski naslagano do čudesnog znaka, kao da postaje inkarnacija vječnog pitanja. To pitanje je početak i kraj našeg smisla:

*-Gdje bi drugo mogao biti
u svemiru
ako ne izvireš stalno
i u meni?*

To je i refleks one uzbudljive nade kada čovjek i u sebi prepozna izvor. Tada se i svi znakovi čitaju s lakoćom.

Samo se čovjek, ona nježna Paskalova „trska koja misli“ prepoznaje u žrtvi i strpljenju, u pronicanju vječnih pitanja „gdje smo? i kamo idemo?“

Pjesnik Miloš Milošević duhovnost svojih pjesama pretače nam i u obične ljudske sudbine i radosti, posežući time za jednostavnim smislom i čistim emocijama roditeljske ljubavi. Shvatimo da nam je za život isto tako dovoljan „pregršt mora“, malo plavog neba „vrela zagrljaj djeteta“. Tada u „maslinjaku čuđenja“ koga zovemo životom, osjećamo potrebu za „pruženom rukom“, „jer za život cijeli/tako malo treba“.

U „stegnutoj šaci kamena i mora“, zatečeni između dva otoka u sebi, posrćemo tražeći dobrotu, a „napukli život“ zacjeljujemo smislom:

*-Nepodnošljivo je
kratko trajati
ako nema Vječnoga
iz koga se nepresušno
život obnavlja.*

Iza svega ostaje nam ono čudno osjećanje "gdje svih vremena razlike čute", a korali i fuge sjedinjuju se sa zvukovima zvona, psalama i valova.

Ostaju „sunčana praskozorja smirenja i nade“ kao milosrdna prisutnost u kojoj se oslobađaju sve tajne i nade, a „predjeli biča plove“ „ka svježim vodama apsolutnog“.

Na kraju preporučujem ovu poeziju čitaocima s napomenom da je najljepši i istinski susret između pjesnika i čitaoca jedino u samoj pjesmi, a na tom čudesnom putu dobro se ponekad sresti.

Kotor. 25. XII 1995.

Dr Gracijela Čulić

SADRŽAJ

PREDGOVOR	5
GOSPA OD ŠKRPJELA	7
PRISUTNOST	9
KATEDRALA	10
BLAŽENSTVA	12
BUDNA NEKROPOLA	13
GDJE?	14
SANTA MARIA DELLA SALUTE	15
BESKRAJ	17
NOTRE-DAME U ROUENU	18
MOJ HORACIJE	19
KOTORSKI CIBORIJ	21
APSOLUTNO	23
OTPORI	24
MLIN	26
BAROKNA MIRENJA	27
VJETAR NAD BOKOM	29
IN DULCI JUBILO	31
NEMIR LIEPOTE	32
VJEČNOST	33

ŽED	34
SUBLIMACIJA.....	35
MOLITVA ZA LJUBAV.....	36
ROĐENJE	38
KOLJEVKE.....	39
METAK.....	40
DRUKČJE USTREPTALI	41
EX VOTO.....	42
KAKO DA IM KAŽEMO	44
SANCTA SIMPLICITAS.....	45
TRAJANJE	46
TUGA NEDOSEGNUTOG.....	47
STAROST	48
PARAFRAZA PSALMA 136.....	49
MILOŠ MILOŠEVIĆ: „EX VOTO"	51

MILOŠEVIĆ, MILOŠ (Split, 1920)

Studirao je prava u Subotici i Padovi. Filozofski fakultet romansku grupu - završio je u Beogradu. Doktorirao je iz povijesti Boke na Filozofskom fakultetu u Zadru. Bio je sudski pripravnik okružnog suda u Kotoru, zatim nastavnik u muzičkoj školi u Kotoru, a od 1955. do 1985. radio je u istorijskom arhivu Kotora. Objavio je mnoge radove iz povijesti, arhivistike, muzike i dr. Objavio je zbirku pjesama: *Sam na palubi* (Titograd, 1987.).

S don G. Brajkovićem sastavio je antologije *Poezija baroka* (Titograd, 1976.) i *Proza baroka* (Titograd, 1978.).